

Warszawa, 2 listopada 2021 r.

KL/403/281/AZ/2021

Pani Elżbieta Witek

Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

W związku z otrzymaniem 25 października br. prośby o przedstawianie opinii przez Konfederację Lewiatan w przedmiocie *Komisijnego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych*, Konfederacja Lewiatan przedstawia poniższe stanowisko.

Z poważaniem,

Maciej Witucki
Prezydent Konfederacji Lewiatan

W załączeniu: Stanowisko Konfederacji Lewiatan dotyczące Komisijnego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

Stanowisko Konfederacji Lewiatan dotyczące Komisijnego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks pracy, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Prawo bankowe oraz ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, określane dalej „Projektem”

Konfederacja Lewiatan popiera rozwiązania wskazane w Projekcie.

W obecnej chwili kwota wynagrodzenia wolna od potrąceń, w związku z treścią art. 87 (1) § 1 pkt. 1 kodeksu pracy, powiązana jest bezpośrednio z minimalnym wynagrodzeniem za pracę. Jak wskazano w literaturze przedmiotu: „*Ratio legis omawianej regulacji jest zapewnienie pracownikowi możliwości zaspokajania jego potrzeb egzystencjalnych oraz jego rodziny*”¹. Podobna funkcja omawianego przepisu występuje w orzecznictwie „*Rozdział II działu trzeciego Kodeksu pracy nosi tytuł "Ochrona wynagrodzenia za pracę" i obejmuje artykuły od 84 do 91. W rozdziale tym znajdują się przepisy mające charakter bezwzględnie obowiązujących norm, których celem jest stworzenie podstaw dla egzystencji pracownika przez zapewnienie ochrony jego wynagrodzenia za pracę*”². Istnienie tych regulacji, mających wymiar minimalnej ochrony dłużnika jest zrozumiałe – zarówno na gruncie prawa konstytucyjnego, jak i gospodarczej funkcji państwa, wynikającej z ustroju Polski. **Zwracamy jednak uwagę, że aktualna konstrukcja tej ochrony jest nieadekwatna do współczesnych realiów gospodarczych oraz narusza zasadę równowagi pomiędzy prawami podmiotu dochodzącego należności, a zachowaniem praw dłużnika.**

Jak wspomniano wyżej, kwota wynagrodzenia wolna od potrąceń została powiązana z pełną, nie ograniczoną procentowo kwotą (tj. po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz wpłat dokonywanych do pracowniczego planu kapitałowego) minimalnego wynagrodzenia. Jednocześnie *ratio legis* tego mechanizmu to ochrona egzystencji dłużnika (gospodarstwa domowego, które współprowadzi). **Istotą niniejszego gospodarczego problemu jest oderwanie się tak określonego poziomu ochrony wynagrodzenia od ochrony egzystencji.**

¹ Z. Woźniak, K. Kazmierczak, A. Antkiewicz, 1.6.2. Ograniczenia egzekucji [w:] Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej, red. D. M. Olczak-Dąbrowska, Warszawa 2016.

<https://sip.lex.pl/#/monograph/369399039/341410/olczak-dabrowska-dagmara-malgorzata-red-wybrane-zagadnienia-egzekucji-sadowej?cm=URELATIONS>

² Wyrok Sądu Najwyższego z 4.10.1994 r., I PRN 71/94, OSNP 1995, nr 7, poz. 89.

Aktualnie minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 2800 zł brutto (2061,67 zł netto). Natomiast zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 września 2021 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r. ustala się minimalne wynagrodzenie za pracę w wysokości 3010 zł brutto. Stanowi to utrzymanie tendencji sukcesywnego podnoszenia stawki najniższego wynagrodzenia za pracę, która tylko w ciągu 4 lat wzrosła o ponad 1000 zł brutto (od kwoty 2100 zł w roku 2018).

Za punkt odniesienia ochrony egzystencji można przyjąć np.: minimum egzystencji na jedną osobę, które wynosi w 2020 roku 641,74 zł³. Innym punktem odniesienia może być minimum socjalne: szacunek wartości minimum socjalnego w warunkach cenowych z 2020 r. na podstawie średniorocznych notowań cen wynosił 1265,94 zł na jedną osobę⁴. **Niezależnie od tego, czy przyjmujemy ochronę egzystencji w węższym ujęciu (minimum egzystencji), czy szerszym ujęciu (minimum socjalne), przekracza ono istotnie pełen poziom płacy minimalnej, czyli punkt odniesienia ochrony wynagrodzenia przed egzekucją.**

Płaca minimalna w pełnym zakresie, w kontekście ogólnej sytuacji gospodarczej Polski, przestała odpowiadać *ratio legis* omawianej regulacji tj. przestała stanowić wyłącznie o ochronie egzystencji w zakresie wynagrodzenia. Art. 87 (1) § 1 pkt. 1 kodeksu pracy jest w obecnej chwili w oderwaniu od celu w jakim został wprowadzony. Prowadzi to do zaburzenia równowagi w ochronie praw dłużnika i podmiotu dochodzącego swoich należności na niekorzyść tego ostatniego. Jest to nierówność systemowa, wynikająca ze zmiany funkcji płacy minimalnej w związku ze zmianą jej wysokości w relacji do sytuacji gospodarczej w Polsce.

Nierówność ta towarzyszy szeregowi negatywnych skutków dla systemu gospodarczego np.: spadkowi skuteczności komorniczej, czy umacnianiu się zatorów płatniczych. Nie bez znaczenia jest również, iż kwota tak odbiegająca od pierwotnego celu, a zarazem wolna od jakichkolwiek zajęć, wpływa negatywnie na moralność płatniczą części społeczeństwa, czy zwiększenie szarej strefy. Dodatkowo wskazać należy, iż obecna regulacja negatywnie wpływa na skuteczność egzekucji danin publicznoprawnych (egzekucji w administracji).

³ Informacja o poziomie i strukturze minimum egzystencji w 2020 r, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, 12 kwietnia 2021, <https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-egzystencji-2>

⁴ Informacja o poziomie i strukturze minimum socjalnego w 2020 r., Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, 12 kwietnia 2021, <https://www.ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-socjalne>

Powyższe uwagi należy analogicznie odnieść do proponowanych zmian w zakresie art. 2-4 Projektu. Obecne poziomy ochrony środków wolnych od egzekucji są za wysokie i de facto wzmocniają wyżej wskazane negatywne skutki. Należy zgodzić się z uzasadnieniem Projektu, iż m.in. ze względu na obecny poziom ochrony wskazanych w Projekcie środków, obserwowana jest niska skuteczność egzekucji sądowej i administracyjnej. W 2020 skuteczność egzekucji komorniczej wyniosła 23,5%.

Wierzyciel to także m.in. przedsiębiorca, pracownik, pracodawca, podatnik, dostawca towarów i usług, w końcu sam zakupujący towary i usługi. Również skuteczny system egzekwowania wierzytelności nie tylko zmniejsza koszty stron transakcji, ale jest też fundamentem rozwoju gospodarczego. Należy pamiętać, że wierzytelność nie jest zachcianką lub darowizną lecz powstała w oparciu o zawierzenie (umowę), że wierzyciel posiada szereg funkcji i sprawne dochodzenie wierzytelności to fundament sprawnej gospodarki.

Wobec powyższego oraz w dbałości o równowagę praw dłużnika i wierzyciela należy poprzeć rozwiązania wskazane w Projekcie.

Jako uwagę dodatkową oraz na przyszłość należy wskazać, iż wartym rozważenia jest wprowadzenie nowego mechanizmu ochrony egzystencji dłużnika, adekwatnego do funkcji gospodarczej ochrony. W obecnej chwili omawiany Projekt jest rozwiązaniem które zmierza w dobrym kierunku i które powinno zostać wprowadzone w życie.

Konfederacja Lewiatan, KL/403/281/AZ/2021

